

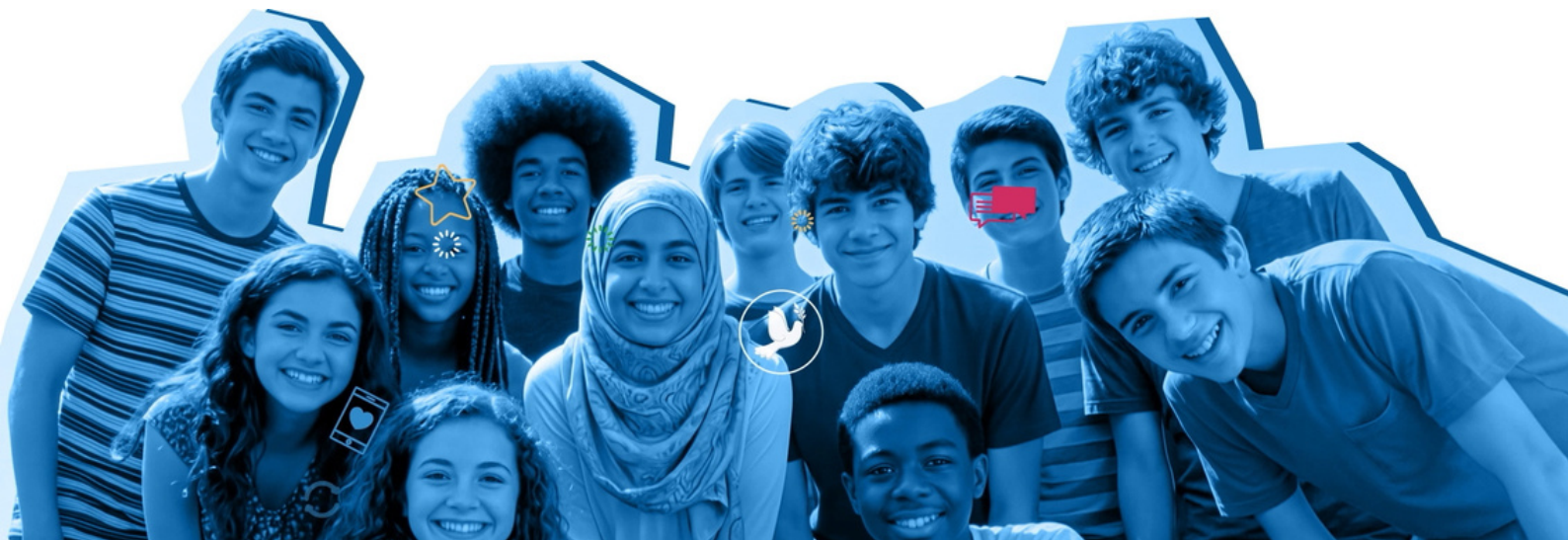

Situacions d'aprenentatge

Viralitzem la pau

1r i 2n d'ESO

Viralitzem la pau és una proposta educativa desenvolupada per © ONGD SED 2026. Aquest material està sota llicència Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0.

Elaborat per: comissió d'ETCG de l'ONGD SED, integrada per Ana Martín Bautista, Cristian Gómez Martín, Florencia Agustina Bulacio Vaira, Izaskun Adot Larumbe i Tania Díaz Basurdo, amb el suport de la coordinadora de projectes, Ana Fernández Moya, i de Beatriz de la Banda Velázquez, membre de la comissió permanent.

Revisió tècnica a càrrec de: Nuria Salvatierra Villada, Jesús Rojas Aguilar, Rocío Rodríguez Rueda, Esther Lechado Hurtado, Coral de la Camara García, Teresa Rodríguez Pérez de Ayala, Isabel de la Cruz Sierra, Agnola Soler Ortiz, Inmaculada Llacer Moreno Auriol i M^a del Carmen Millán Herrera, equip docent del Col·legi Marista de Sevilla.

Disseny de: Zootropo Studio.

Maquetació a càrrec de: Victoria Daima, responsable de comunicació de l'ONGD SED.

SdA 1: “El que no veus a les xarxes: desmuntant l'odi digital”

Contextualització

L'ODS 16 (Pau, Justícia i Institucions Sòlides) promou la construcció de societats pacífiques, inclusives i segures, on tothom pugui viure lliure de violència, discriminació i exclusió. Aquest objectiu no es limita als conflictes armats o a la violència física, sinó que també inclou les formes de violència quotidianes, moltes de les quals avui es manifesten a l'entorn digital.

Avui dia les xarxes socials s'han convertit en espais clau de socialització per a la infància i l'adolescència. Tanmateix, aquests entorns no són pas neutres. Tal com queda recollit al document base, vivim una “digitalització de la intolerància”, en què els discursos d'odi es difonen amb gran rapidesa a causa del funcionament dels mateixos algorismes, que prioritzen continguts emocionals, polèmics o conflictius. Això provoca que els missatges basats en el rebuig, la mofa o la deshumanització de l'altre tinguin més visibilitat i capacitat d'impacte.

En aquest context, els alumnes s'exposen de manera habitual a missatges que reproduïxen diferents formes de violència estructural:

- Racisme i xenofòbia envers persones d'altres cultures o països.
- Masclisme, que perpetua les desigualtats de gènere.
- Discriminació religiosa o cultural.
- Rebuig a la diversitat (LGTBI, corporal, social, etc.).

Aquests discursos no només afecten les persones directament implicades, sinó que influeixen en la percepció de la realitat del conjunt de l'alumnat, i normalitzen actituds d'exclusió, mofa o menyspreu. A més a més, i tal com assenyala el document, aquests fenòmens digitals tenen un impacte directe en l'àmbit escolar, en què l'odi es tradueix en situacions d'assetjament, aïllament o conflicte entre iguals.

Des de la perspectiva de l'ODS 16, aquesta realitat suposa una vulneració clara de drets fonamentals:

- El dret a la dignitat.
- El dret a la igualtat.
- El dret a viure en entorns segurs.
- El dret a una educació lliure de violència.

Alhora, el mateix ODS 16 planteja una clau fonamental: la construcció d'una cultura de pau, entesa no com l'absència de conflicte, sinó com la capacitat de gestionar les diferències des del respecte, l'empatia i la justícia social. Tal com recull el document base, el conflicte és inherent a les relacions humanes, però la violència no és pas inevitable: es pot transformar mitjançant el diàleg, la comunicació i la cooperació.

En aquest sentit, l'entorn digital es converteix en un espai educatiu prioritari, en què els infants i joves no solament consumeixen informació, sinó que també hi participen activament a través de comentaris, reaccions i continguts. Cada interacció digital és una forma de participació ciutadana que pot contribuir a reforçar l'odi o, per contra, a construir convivència.

Aquesta situació d'aprenentatge es planteja, per tant, com una oportunitat perquè l'alumnat:

- Compregui l'impacte real dels discursos d'odi.
- Desenvolupi el pensament crític per fer front a aquests discursos.
- Reconegui el seu paper actiu a l'entorn digital.
- Aprengui a respondre des d'una lògica de cultura de la pau.

Marc teòric

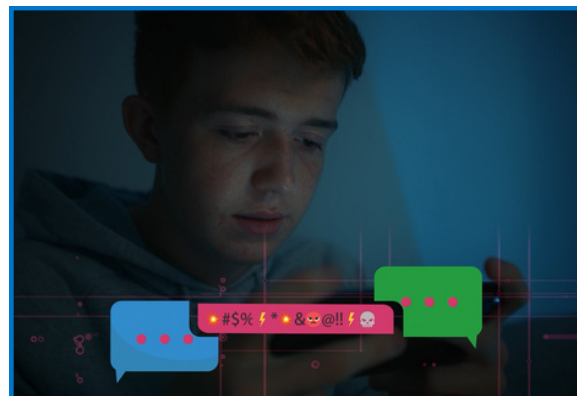

Conceptes clau:

Discurs d'odi, ciberassetjament, viralització, algorismes, cultura de pau, diversitat, drets humans i digitals, ciutadania digital.

Preguntes guia:

- Tot el que es diu a les xarxes és només una opinió?
- Quina diferència hi ha, entre conflicte i violència?
- Com afecten, els missatges d'odi, les persones?
- Per què es difonen tan ràpidament, aquests missatges?
- Què hi podem fer, nosaltres, en aquestes situacions?

Objectius

Aquesta situació d'aprenentatge persegueix que els alumnes no solament identifiquin el problema, sinó que desenvolupin eines per actuar-hi en contra. Després de fer-la, l'alumnat serà capaç de:

- Identificar discursos d'odi a les xarxes socials i reconèixer diferents formes de discriminació.
- Comprendre com l'entorn digital n'afavoreix la difusió (viralització, anonimat, algorismes).
- Analitzar l'impacte emocional i social d'aquests missatges en les persones.
- Desenvolupar el pensament crític envers els continguts digitals.
- Aplicar estratègies de comunicació no violenta.
- Valorar la diversitat com a base de la convivència.
- Assumir un paper actiu com a agent de cultura de la pau.

Elements curriculars

Competències clau:

- Competència en comunicació lingüística.
- Competència digital.
- Competència personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Competència ciutadana.

Sabers bàsics:

- Convivència i resolució de conflictes.
- Igualtat i diversitat.
- Ús responsable de les xarxes socials.
- Drets humans.

Dinàmica 1: “El que hi ha al darrere del missatge”

Descripció narrativa

En aquesta primera activitat els alumnes s'introdueixen en l'anàlisi crítica dels discursos d'odi presents a les xarxes socials. A partir d'exemples propers a la seva realitat es pretén que compreguin que aquests missatges no són simples opinions, sinó formes de violència que tenen un impacte real en les persones i en la convivència.

L'activitat vol desenvolupar el pensament crític, l'empatia i la capacitat d'identificar prejudicis i estereotips. A més, també permet treballar la comprensió de l'entorn digital com un espai de participació on cada missatge té conseqüències.

Es posa un èmfasi especial a reconèixer com es construeixen aquests discursos (emocions, generalitzacions, anonimat) i per què es difonen amb tanta facilitat, connectant amb la idea que el conflicte és natural, però que la violència no ho és.

Recursos necessaris

- Captures simulades de les xarxes socials (comentaris, mems, publicacions adaptades).
- Fitxa d'anàlisi guiada.
- Pissarra o mural per a la posada en comú.

Explicació per fases

- **Inici:** el professor presenta diversos missatges amb contingut discriminatori o d'odi (adaptats a l'edat dels alumnes). Llavors llança una pregunta motivadora: “Això és només una opinió, o pot fer mal?”. Es fa una breu pluja d'idees per recollir les primeres impressions sense jutjar ni corregir res, de moment.
- **Desenvolupament:** l'alumnat s'organitza en grups petits i analitza un o dos missatges fent servir una fitxa estructurada. Posteriorment cada grup identifica els estereotips o prejudicis que conté el missatge i reflexiona sobre la seva relació amb situacions reals de l'entorn escolar o social.

Missatges d'odi

SHARE

*La culpa va ser d'ella per
com anava vestida.*

*Fora del nostre país!
Aquí no hi pinteu res.*

*Quin fàstic que fas...
Mira't al mirall!*

*Són uns ganduls que
viuen sense fotre brot.*

*Li farem un mem per
riure'ns-en una estona.*

*No li parleu, que és una
friqui.*

*Etiqueta la persona més
gay que coneguis.*

*Ningú no et vol, aquí:
more't!*

*No hi ha menes, tot són
homes majors d'edat; ni
una dona ni nens petits.*

Fitxa d'anàlisi (preguntes guiades):

Què diu, el missatge?

A qui va dirigit?

Quin tipus de discriminació hi apareix?

Has vist mai un missatge així? Ens en pots posar cap exemple?

Quines emocions pot generar en la persona que el rep?

Per què creus que algú escriuria això?

Per què es podria escampar tan ràpidament?

- **Tancament:** es posen en comú les conclusions de cada grup. El professor guia la síntesi cap a algunes idees clau: els missatges a les xarxes tenen conseqüències reals, no tot és "llibertat d'expressió", i l'odi digital és una forma de violència. S'introdueix formalment el concepte de discurs d'odi i la seva relació amb la convivència i l'ODS 16.

Dinàmica 2: "Respondre per transformar: construir missatges de pau"

Descripció narrativa

En aquesta segona activitat els alumnes van un pas més enllà de l'anàlisi per posicionar-se com a agents actius davant l'odi digital. A partir dels missatges treballats prèviament, es proposa de transformar aquests discursos a partir de respostes basades en el respecte, l'empatia i la comunicació no violenta.

L'objectiu és que l'alumnat compregui que no solament pot evitar reproduir l'odi, sinó que també pot intervenir de manera constructiva a l'entorn digital. Es treballen habilitats com ara la gestió emocional, la comunicació assertiva i la responsabilitat en la participació a les xarxes.

L'activitat reforça la idea que la cultura de la pau implica actuar, no només reflexionar, i que cada persona té capacitat per influir en el seu entorn.

Recursos necessaris

- Missatges analitzats en l'activitat anterior.
- Plantilla senzilla de comunicació no violenta.
- Cartolines o eines digitals per a la creació de missatges de pau.
- Opcional: com a tancament, a més de la posada en comú es pot proposar de fer una foto de grup amb els cartells o materials generats, o bé gravar un vídeo en què cada grup comparteixi els seus missatges de pau. Es recomana fer servir l'etiqueta #ViralitzemLaPau i el cartell de la campanya.

Explicació per fases

1.Inici: es reprenen alguns dels missatges analitzats. El docent planteja la pregunta: “Si veus aquest missatge a les xarxes, què hi pots fer?”. Es recullen les respostes habituals (ignorar-lo, contestar malament, compartir-lo, riure-se’n...) per fer visibles diferents formes de reacció. Tot seguit s'introdueix la idea de respondre des de la cultura de pau com a alternativa.

2.Desenvolupament: s'explica de manera senzilla el model de comunicació no violenta:

- Descriure el que passa (sense jutjar).
- Expressar com em fa sentir.
- Identificar què és important (respecte, igualtat...).
- Proposar una alternativa o petició.

Els alumnes, en grups, transformen el missatge original en:

- a) Una resposta respectuosa
- b) Un missatge alternatiu positiu
- c) Un “contramissatge” que promogui la diversitat

Opcionalment poden:

- Representar la situació mitjançant un joc de rols (role-play)
- Dissenyar un petit missatge per a les xarxes amb l'etiqueta #ViralitzemLaPau

3.Tancament: cada grup presenta la seva proposta a la resta de la classe. Es fa una reflexió final guiada:

- És fàcil, respondre sense reproduir l'odi?
- Quin impacte poden tenir, aquestes respostes?
- Quin tipus de xarxes volem construir?

Es reforça la idea clau de com cada persona pot ser un agent de canvi a l'entorn digital.

Esquema del model de comunicació no violenta (infografia):

En el moment d'enfrontar-te a un discurs d'odi, t'has d'aturar i pensar:

Què vol dir, aquest contingut? És informació o és una opinió? Aquest missatge ataca o estigmatitza una persona o un grup de persones?

No et quedis només amb una mirada, cerca altres fonts:

D'on ve, el missatge? Tinc tota la informació, o el contingut està editat i només en mostra una part? Hi ha altres opinions, sobre això?

No comparteixis odi, viralitza missatges de pau:

Quins continguts m'interessen i aporten una mirada positiva i crítica del món? Quins missatges puc construir per donar a conèixer la meua opinió mentre alhora respecto la de l'altra persona?

Com a **participants actius en l'entorn digital i en el món real**, davant d'un missatge d'odi hem de:

1 Descriure allò que passa (sense jutjar) i expressar com em fa sentir.

2 Identificar què és important: el respecte, la igualtat, els drets de tothom, la diversitat de veus, el diàleg.

3 Proposar alternatives i/o peticions que promoguin el respecte, una convivència pacífica, la diversitat de veus davant un mateix tema i entorns inclusius i segurs per a totes les persones.

Tancament: síntesi didàctica

Els infants i joves comprenen que l'entorn digital forma part de la seva vida quotidiana i que la seva manera de participar-hi té un impacte directe en la convivència. A partir de l'anàlisi i la transformació de missatges, reconeixen que la cultura de la pau no és un concepte abstracte, sinó una manera concreta d'actuar basada en el respecte, l'empatia i la responsabilitat.

Avaluació

L'avaluació s'orienta a valorar no solament l'adquisició de coneixements, sinó el desenvolupament d'actituds i competències socials. Para una atenció especial a la capacitat dels alumnes a l'hora d'analitzar situacions reals, posicionar-se de manera crítica i proposar alternatives basades en la cultura de la pau.

- **Instruments:** observació del treball en equip, fitxa d'anàlisi, produccions de l'alumnat, participació i autoavaluació.
- **Criteris d'avaluació:** Els alumnes identifiquen discursos d'odi, analitzen críticament els missatges, en comprenen l'impacte, proposen respostes no violentes, hi participen activament i respecten la diversitat.

T'agradaria compartir els resultats de la classe?

Envia'ns els materials (fotos, vídeos i resum de l'activitat) a
comunicacion@sedongd.org

*Des de l'ONGD SED anirem publicant els treballs als nostres canals amb l'únic
objectiu de **viralitzar la pau i fer visible l'impacte de la campanya**.*

Avalua el material!

Envia'ns la teva ressenya fent servir el [formulari](#) següent.

A l'ONGD SED només tractarem aquestes dades amb la finalitat d'avaluar l'impacte de la campanya, a més d'identificar i valorar les possibilitats de millora de cara a futures accions.

